

Dosarul nr. 2r-214/19

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani (Oxana Parfeni)

instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (Marina Anton, Ion Țurcan, Vitalie Cotorobai)

ÎNCHEIERE

10 aprilie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de către Igor Vignan,
în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Igor Vignan împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării articolului 6 § 1 CEDO și repararea prejudiciului,

împotriva încheierilor din 11 decembrie 2018 și 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, prin care nu s-a dat curs cererii de apel depuse împotriva hotărârii din 26 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, și s-a restituit cererea de apel din motiv că apelantul nu a înlăturat în termenul acordat de instanța de apel neajunsurile menționate în încheierea din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 01 martie 2018, Igor Vignan a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării articolului 6 § 1 CEDO a dreptului la examinare în termen rezonabil a plângerii de către Procuratura sect. Rîșcani și încasarea din contul bugetului public național, prin intermediul Ministerului Justiției, suma de 30 000 000 de lei cu titlu de satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral cauzat.

Prin hotărârea din 26 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, acțiunea depusă de Igor Vignan a fost respinsă ca neîntemeiată (f.d. 128, 133-135).

La 23 octombrie 2018, Igor Vignan a declarat apel împotriva hotărârii din 26 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, cererea fiind redactată în limba rusă (f.d. 137).

Prin încheierea din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depusă de Igor Vignan împotriva hotărârii din 26 septembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani, și i s-a oferit termen rezonabil de 20 de zile calendaristice din data recepționării încheierii, pentru depunerea cererii de apel motivate întocmită în conformitate cu exigențele Legii și însoțită de traducere în limba de stat, iar în cazul anexării la cererea de apel a înscrisurilor întocmite

într-o limbă străină, și traducerea acestor înscrisuri în limba de stat, cu anexarea copiilor pentru toate părțile din proces (f.d. 141 recto-verso).

La 30 ianuarie 2019, Igor Vignan a depus cerere de apel suplimentară, redactată în limba rusă, împotriva hotărârii din 26 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani (f.d. 156-158 recto-verso).

Prin încheierea din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de Igor Vignan împotriva hotărârii din 26 septembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din motiv că nu a înlăturat în termenul acordat de instanța de apel neajunsurile menționate în încheierea din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, și s-a remis apelantului Igor Vignan cererea de recurs cu toate documentele anexate (f.d. 171-172).

La 27 februarie 2019, Igor Vignan a declarat recurs împotriva încheierii din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 178-183).

În motivarea recursului a indicat că, obligându-l să prezinte cererea de apel cu traducere în limba de stat, instanța de apel a admis o discriminare în privința sa și a ignorat dispozițiile în decizia din 01 aprilie 2010 a Curții Supreme de Justiție, adoptată în dosarul nr. 2re-135/10, prin care s-a constatat că cetățenii Republicii Moldova sunt în drept de a înainta acțiuni redactate atât în limba de stat, cât și în limba rusă.

Astfel, instanța de apel a încălcat prevederile articolului 6 din Legea nr. 3465 din 01 septembrie 1989 „cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul RSS Moldovenești”, articolelor 10 și 13 din Constituția Republicii Moldova și articolului 12 alin. (1) din Legea nr. 382 din 19 iulie 2001 „cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor”.

La fel, recurentul a considerat că instanța de apel a interpretat și aplicat eronat dispozițiile art. 365¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, deoarece normele de procedură civilă nu instituie termene imperative pentru prezentarea cererii de apel motivate și a traducerii acesteia.

În corolar, a invocat că prin obligarea sa de a prezenta cererea de apel cu traducere în limba de stat i s-a limitat accesul liber la justiție.

În această ordine de idei, recurentul Igor Vignan a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a încheierilor din 11 decembrie 2018 și 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, cu soluționarea prin decizie a problemei în fond.

În conformitate cu prevederile art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de recurs consideră că, în speță, calea de atac este demarată în interiorul termenului legal, deoarece din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul când i-a fost comunicată lui Igor Vignan încheierea din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, iar drept consecință nu poate fi stabilit momentul când începe să curgă termenul de exercitare a dreptului de a ataca încheierea judecătorească.

În conformitate cu prevederile art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Articolul 111 din Codul de procedură civilă prescrie la alineatul (3) că termenul de procedură stabilit în ani, luni sau zile începe să curgă în ziua imediat

următoare datei calendaristice stabilite, datei comunicării actului de procedură sau producerii evenimentului ori momentului care a condiționat începutul lui.

Instanța de recurs consideră că, în speță, calea de atac este demarată în interiorul termenului legal, deoarece din materialele cauzei nu poate fi stabilit momentul când i-a fost comunicată lui Igor Vignan încheierea din 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, iar drept consecință nu poate fi stabilit momentul când începe să curgă termenul de exercitare a dreptului de a ataca încheierea judecătorească.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Igor Vignan împotriva încheierilor din 11 decembrie 2018 și 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău urmează a fi restituit, din motivele ce succed.

În conformitate cu prevederile art. 426¹ alin. (1) lit. b¹) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs este în drept să restituie recursul împotriva încheierii dacă cererea de recurs nu corespunde prevederilor art. 437 alin. (1).

Sub acest aspect, Colegiul învederează că articolul 437 alin. (1) din Codul de procedură civilă reglementează condițiile de formă și conținut ale cererii de recurs, adică elementele pe care trebuie să le conțină aceasta.

Astfel, în debutul analizei sale, Colegiul constată că cererea de recurs depusă de Igor Vignan împotriva încheierilor din 11 decembrie 2018 și 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău este redactată într-o altă limbă decât cea oficială în care se desfășoară procesul, fără a anexa traducerea acesteia în limba de stat.

Or, în coroborarea normelor articolului 118 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și articolului 9 alin. (1) din Legea cu privire la organizarea judecătorească, procedura judiciară se desfășoară în limba moldovenească.

La fel, prevederi similare se conțin și în articolul 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă, conform căreia judecarea cauzelor civile în instanțele judecătorești se desfășoară în limba moldovenească.

Sensul autentic al normelor citate supra evocă principiul utilizării limbii oficiale, care impune o condiție *sine qua non* ca judecarea cauzelor să aibă loc în limba oficială a statului.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu conține dispoziții cu privire la limba utilizată în fața tribunalului, ci impune asigurarea gratuită, atunci când este cazul, a unui interpret.

Prin urmare, instanța de recurs reiterează faptul că discuțiile referitoare la accesul în justiție trebuie să se poarte în sfera legislației procesuale, care constituie legislația specială, nu în cea a unor legi generale.

Colegiul opinează că, întrucât judecarea pricinilor civile se desfășoară în limba de stat (în temeiul articolului 24 alin. (1) din Codul de procedură civilă), cererile de chemare judecată, precum și cererile de apel și cererile de recurs nu vor putea fi depuse în instanța de judecată într-o altă limbă.

Așadar, cererea de recurs redactată într-o altă limbă decât limba oficială a procesului trebuie însoțită de traducerea acesteia realizată de către un translator autorizat. Sarcina traducerii cererii de chemare în judecată formulată într-o altă limbă decât limba oficială a statului aparține celui care o prezintă, nu instanței de judecată.

Sub acest aspect sunt imperioase concluziile Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ivanov v. Finlanda din 29 mai 2002, în care Curtea a reținut în

cazul unei doamne cetățean rus, care invocase refuzul accesului la un tribunal pentru că își formulase cererea în limba rusă și nu în limbile oficiale din Finlanda – finlandeza și suedeza – că reclamanta fusese liberă să introducă o nouă acțiune, atât timp cât aceasta era formulată în una din limbile oficiale din Finlanda. Curtea Europeană a notat că, deși reclamanta nu beneficia de un drept absolut la gratuitatea asistenței juridice, ea putea solicita subvenționarea asistenței, precum și numirea unui avocat din oficiu care cunoștea una din limbile oficiale. Curtea Europeană nu a considerat că reclamantei i s-a îngădit accesul la un tribunal, în vederea intentării procedurilor civile.

Mai mult decât atât, în Hotărârea nr. 17 din 04 iunie 2018 a Curții Constituționale „pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Moldova și a articolului 4 alin. (2) din Codul jurisdicției constituționale (sesizarea nr. 9a/2018)”, s-a constatat *inter alia* desuetudinea Legii nr.3465 din 1 septembrie 1989 cu privire la funcționarea limbilor vorbite pe teritoriul Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești.

Astfel, Curtea Constituțională a notat că potrivit articolului 74 alin. (1) din Legea nr. 100 din 22 decembrie 2017 cu privire la actele normative, efectul constatării desuetudinii unei legi presupune încetarea acțiunii sale, tot așa cum se întâmplă în cazul abrogării ei.

Conjunctura relevantă profilează că unul din principiile fundamentale ale procesului civil, și anume principiul limbii oficiale de procedură, care este consacrat la articolul 118 din Constituție, articolul 24 din Codul de procedură civilă și articolul 9 din Legea cu privire la organizarea judecătorească.

Prevederile conținute în art. 118 din Constituție sunt necesare pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților constituționale ale cetățenilor în condițiile egalității depline în fața legii. Reglementările invocate au fost reluate și incorporate în textul legilor procedurale, fiind coroborate cu tratatele internaționale, Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice și Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, care nu impun condiții privind limba în care se desfășoară procesul, prezumând că ședința de judecată se desfășoară în limba națională a statului.

Conform articolului 13 din Constituție, limba de stat a Republicii Moldova este limba moldovenească, funcționând pe baza grafiei latine, iar în coroborare cu prevederile Hotărârii Curții Constituționale a Republicii Moldova nr. 36 din 05 decembrie 2013, limba de stat urmează a fi înțeleasă ca limba română.

Respectiv, caracterul oficial al limbii instituie obligativitatea utilizării acesteia în raporturile cetățenilor cu autoritățile statului, în această limbă fiind redactate și aduse la cunoștința publică toate actele oficiale ale statului.

Din cele menționate, rezultă că actele procesual judiciare, inclusiv cererea de recurs, se întocmesc în mod obligatoriu în limba de stat. Or, instanțele de judecată nu se pot preocupa de traducerea cererilor înaintate instanței (de chemare în judecată, apel sau recurs) dintr-o altă limbă în limba de stat din simplul considerent că această pretinsă obligație depășește cadrul împuternicirilor de a înfăptui justiția în mod imparțial și echidistant. Obligația instanței de judecată este de a asigura participării la proces să ia cunoștință de actele, de lucrările dosarului și să vorbească în judecată prin interpret, în cazul când nu cunosc limba de stat.

Distinct acestor aserțiuni, Colegiul învederează că cetățenii care nu posedă sau nu vorbesc limba de stat au dreptul să se exprime în limba maternă în cadrul procedurilor judiciare, acest fapt fiind un beneficiu legal acordat acestora. Totodată, dreptul de a se exprima în limba maternă în cadrul procedurilor orale desfășurate în fața instanței judecătorești, include și dreptul de a întocmi și înainta în instanță acte de procedură sau alte cereri în această limbă, însă cu respectarea obligației de a prezenta în mod obligatoriu traducerea acestora în limba de stat.

În aceste condiții, Colegiul concluzionează că atunci când cererea de recurs este redactată într-o altă limbă decât limba de stat, este aplicabilă sancțiunea procedurală sub forma restituirii cererii de recurs. Or, în conformitate cu articolul 10 alin. (1) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural.

Pe cale de consecință, instanța de recurs notează că ignorarea de către subiectul procesual civil a prescripțiilor legale și a condițiilor de legalitate a cererii de recurs ar lipsi procedura civilă de eficiență și ar submina efectele actului de justiție. În acest sens legiuitorul a instituit în procesul civil instituția sancțiunilor procedurale, una dintre care este perimarea, adică sancționarea pasivității participanților la proces.

Astfel, neîndeplinirea sau îndeplinirea defectuoasă a unui act de procedură atrage după sine perimarea, ca sancțiune procedurală pentru neglijența părților sau a participanților la proces în îndeplinirea obligațiilor sale procedurale, precum și de intenția acestora de a abandona procesul civil. Respectiv, perimarea fiind o consecință a lipsei de străduință și insistență în desfășurarea procesului civil.

Din considerentele menționate supra, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a restitui recursul declarat de Igor Vignan împotriva încheierilor din 11 decembrie 2018 și 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 426¹ lit. b¹) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție dispune:

Se restituie recursul declarat de Igor Vignan împotriva încheierilor din 11 decembrie 2018 și 14 februarie 2019 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Igor Vignan împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării articolului 6 § 1 CEDO și repararea prejudiciului.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

judecătorii

Tamara Chișca-Doneva

Mariana Pitic